

Věc C-913/19

Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce

Datum doručení:

13. prosince 2019

Předkládající soud:

Sąd Rejonowy w Białymstoku (okresní soud v Białymstoku, Polsko)

Datum předkládacího rozhodnutí:

18. listopadu 2019

Žalobkyně:

CNP spółka z ograniczoną odpowiedzialnością

Žalovaná:

Gefion Insurance A/S [OMISSIS] [(Dánsko)]

[OMISSIS]

USNESENÍ

Ze dne 18. listopadu 2019

Sąd Rejonowy w Białymstoku VIII Wydział Gospodarczy (okresní soud v Białymstoku, osmé obchodní oddělení)[OMISSIS]

[OMISSIS] [složení senátu]

po posouzení dne 18. listopadu 2019 v Białymstoku

na neveřejném jednání

ve věci zahájené na návrh CNP, spółki z ograniczoną odpowiedzialnością

proti Gefion Insurance A /S (Dánsko)

o zaplacení finanční částky

rozhodl:

I. na základě čl. 267 druhého pododstavce SFEU se Soudnímu dvoru Evropské unie předkládají následující otázky:

- 1) Musí být čl. 13 odst. 2 ve spojení s článkem 10 nařízení (EU) č. 1215/2012 Evropského parlamentu a Rady ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech vykládán v tom smyslu, že ve sporu mezi podnikatelem, který nabyl od poškozeného pohledávku vůči pojišťovně z titulu pojištění občanskoprávní odpovědnosti, a touto pojišťovnou, není vyloučeno určení příslušnost soudu na základě čl. 7 bodu 2 nebo čl. 7 bodu 5 nařízení?**
- 2) V případě kladné odpovědi na první otázku, musí být čl. 7 bod 5 nařízení (EU) č. 1215/2012 Evropského parlamentu a Rady ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech vykládán v tom smyslu, že obchodní společnost vykonávající činnost v členském státě, která likviduje materiální škody v rámci povinného pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel v rámci smlouvy s pojišťovnou se sídlem v jiném členském státě, je její pobočkou, zastoupením nebo jinou provozovnou?**
- 3) V případě kladné odpovědi na první otázku, musí být čl. 7 bod 2 nařízení (EU) č. 1215/2012 Evropského parlamentu a Rady ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech vykládán v tom smyslu, že představuje samostatný základ příslušnosti soudu členského státu, kde došlo ke škodné události, ke kterému věřitel, který nabyl pohledávku poškozeného v rámci povinného pojištění občanskoprávní odpovědnosti, podá žalobu proti pojišťovně usazené v jiném členském státě?**

II. podle čl. 177 odst. 1 bodu 31 kodexu postępowania cywilnego (občanský soudní řád) se řízení přerušuje do ukončení řízení před Soudním dvorem Evropské unie.

Odůvodnění

Skutkový stav

1. Dne 28. února 2018 došlo k dopravní nehodě mezi vozidlem poškozené A. M. a vozidlem osoby, která nehodu způsobila, jež měla v té době uzavřenou smlouvu o pojištění odpovědnosti z provozu vozidel se společností Gefion Insurance A /S.
2. Během opravy vozidla uzavřela poškozená dne 1. března 2018 s autoservisem (ve formě veřejné obchodní společnosti) smlouvu o pronájmu náhradního vozidla. Téhož dne jako protiplnění za pronájem převedla poškozená na autoservis budoucí pohledávku vůči žalované z titulu náhrady nákladů na pronájem. Po ukončení pronájmu vystavil autoservis dne 7. června 2018 fakturu pro účely DPH za služby.

3. Dne 25. června 2018 žalobkyně nabyla na základě smlouvy o postoupení pohledávek od autoservisu právo uplatnit vůči žalované pohledávku z titulu náhrady nákladů na pronájem náhradního vozidla.
4. Žalobkyně vyzvala žalovanou dopisem ze dne 25. června 2018 k zaplacení částky fakturované za pronájem. Výzva k zaplacení byla zaslána na adresu společnosti Polins, společnosti s ručením omezeným se sídlem v Žychlinie, která na území Polska zastupuje zájmy žalované jako zahraniční pojišťovny.
5. Likvidaci pojistné události prováděla Crawford Polska, společnost s ručením omezeným, jednající jménem žalované. Rozhodnutím ze dne 16. srpna 2018 přiznala tato společnost část požadované náhrady nákladů na pronájem. Jak je uvedeno v rozhodnutí, tato společnost „jednajíc jménem a na účet společnosti Gefion Insurance A /S“, ověřila částečně fakturu za pronájem. V závěrečné části tohoto rozhodnutí bylo poučení o možnosti podat stížnost ke společnosti Crawford Polska sp. z o.o. jako subjektu schválenému pojišťovnou.
6. V rozhodnutí o škodě bylo uvedeno také poučení o možnosti podat žalobu proti společnosti Gefion Insurance A /S „buď podle právních předpisů o obecné příslušnosti, nebo u soudu místa bydliště nebo sídla pojistníka, pojištěného nebo oprávněného z pojistné smlouvy“.
7. Žalobkyně podala dne 20. srpna 2018 žalobu k polskému soudu. Soud v odůvodnění své příslušnosti odkázal na informaci zveřejněnou žalovanou, že jejím hlavním zástupcem v Polsku je společnost Polins sp. z o.o. v Žychlinie. Žalobkyně požádala o doručování písemností určených žalované na adresu společnosti Polins sp. z o.o.
8. Dne 11. prosince 2018 byl vydán platební rozkaz, který byl doručen spolu s žalobou na adresu společnosti Polins sp. z o.o.
9. Žalovaná v prvním procesním písemném úkonu (odpor proti platebnímu rozkazu) navrhla zamítnutí žaloby z důvodu nepřislušnosti polského soudu. Jako relevantní ustanovení týkající se příslušnosti uvedla čl. 5 odst. 1 nařízení (EU) č. 1215/2012 Evropského parlamentu a Rady ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (dále jen „nařízení“). Uvedla, že žalobkyně nemá postavení pojistníka, pojištěného nebo oprávněné osoby, ale je pouze podnikatelským subjektem kupujícím pohledávky z pojistných smluv, který nemá možnost zahájit řízení u soudu jiného členského státu, než kde je sídlo pojistitele.
10. V odůvodnění svého návrhu na zamítnutí žaloby se žalovaná odvolala na rozsudek Soudního dvora EU ze dne 31. ledna 2018 ve věci C-106/17. Poukázala na ochrannou funkci čl. 13 odst. 2 nařízení č. 1215/2012 a zopakovala závěr Soudního dvora, že osoba, která vykonává profesionální činnost v oblasti vymáhání nároků na náhradu škody od pojistitelů jakožto smluvní postupník těchto pohledávek, nemůže využívat zvláštní ochrany, jakou představuje *forum actoris*.

11. V další části odporu se žalovaná vyjádřila rovněž k meritu žaloby.
12. Právní zástupkyně žalované uvedla, že její zmocnění jednat jménem žalované vychází z plné moci, kterou jí udělila společnost Crawford Polska sp. z o.o., jednající jménem žalované. Předložila rovněž plnou moc ze dne 31. května 2016 udělenou oprávněnými členy vedení společnosti Gefion Insurance A/S společnosti Crawford Polska sp. o.o. Tato plná moc zahrnuje „kompletní vyřizování nároků“ a rovněž „zastupování společnosti Gefion ve všech řízeních (...) před soudy a jinými veřejnými orgány“.
13. Žalobkyně k návrhu na zamítnutí žaloby z důvodu nepříslušnosti soudu uvedla, že žalovaná je zapsaná na seznamu pojišťoven členských států EU/EFTA oznámených v Polsku a podléhá dohledu Komisję Nadzoru Finansowego (úřad pro finanční dohled, dále jen „KNF“). Žalovaná prodává pojištění na území Polska a je nepřipustné, aby se autoservis, který záúčtuje opravu bezhotovostně a převezme pohledávku od poškozené, nemohl domáhat náhrady nákladů na opravu u soudu místa, kde došlo ke škodné události a kde byla provedena oprava. Žalobkyně tvrdí, že taková situace vede autoservisy k odmítnutí provést opravu, pokud je osoba, která způsobila škodu, pojištěna u společnosti Gefion Insurance A /S, nebo k tomu, že opravu musí zaplatit zákazník a sám se domáhat náhrady škody od žalované.

Právní odůvodnění

Odůvodnění předložení žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

14. Úvodem je třeba poukázat na to, že podle čl. 3 odst. 1 Dohody mezi Evropskou unií a Dánskem informovalo Dánsko dopisem ze dne 20. prosince 2012 Komisi o svém rozhodnutí provést obsah nařízení (EU) č. 1215/2012. To znamená, že nařízení (EU) č. 1215/2012 Evropského parlamentu a Rady ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech je v projednávané věci, kde je žalovanou dánská pojišťovna, použitelné.
15. V souladu s předpisy upravujícími civilní řízení je jednou z hlavních povinností soudu po celou dobu řízení ověření jeho příslušnosti (čl. 1099 odst. 1 věta první občanského soudního řádu). Rozhodne-li ve věci nepřislušný soud, je řízení neplatné (čl. 1099 odst. 2 občanského soudního řádu). V řízení proti sobě stojí účastníci se sídlem v různých členských státech EU. To znamená, že soud musí určit, zda je příslušný, na základě nařízení Rady (ES) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech. Soud tak uplatňuje přímo právní předpisy Evropské unie.

To je odůvodněno i v případě, že žalovaný namítá nepřislušnost soudu, jemuž je věc předložena.

16. Právní otázka, která je předmětem žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, vyvolává rozdíly v judikatuře vnitrostátních soudů, které v případech obdobných skutkových okolností vydávají vzájemně si odporující rozhodnutí.¹ Přetrvávání takové situace může *de facto* omezovat právo na přístup k soudu v případě osob, které jsou nuceny podat žalobu k soudu jiného členského státu. V případě krátkých tříletých promlčecích lhůt to může bránit účinnému uplatnění náhrady škody.

Příslušné právní předpisy

17. Žalovaná odkazuje na rozsudek SDEU ze dne 31. ledna 2018 ve věci C-106/17, kde bylo konstatováno, že *čl. 13 odst. 2 nařízení č. 1215/2012 musí být ve spojení s čl. 11 odst. 1 písm. b) téhož nařízení vykládán v tom smyslu, že se ho nemůže dovolávat fyzická osoba, jejíž profesionální činnost spočívá zejména ve vymáhání nároků na náhradu škody od pojistitelů a která se na základě smlouvy o postoupení pohledávky uzavřené s obětí dopravní nehody domáhá u soudu členského státu bydliště poškozeného určení občanskoprávní odpovědnosti pojistitele viníka této nehody a tento pojistitel má sídlo v jiném členském státě než v členském státě bydliště poškozeného*. Aniž je tato argumentace Soudního dvora jakkoliv zpochybňována, je třeba uvést, že skutkový stav v projednávané věci je jiný, než o jaký šlo v uvedeném rozsudku. Žalovaná přehlíží skutečnost, že vykonává pojišťovací činnost na území Polska, kde také došlo ke škodné události a likvidaci pojistné události. Skutkový základ věci C-106/17 se týkal německé pojišťovny, která odpovídala za dopravní nehodu způsobenou německým státním příslušníkem, k níž došlo v Německu.
18. Podle znění čl. 13 odst. 1 nařízení se články 10, 11 a 12 vztahují pouze na subjekty v něm uvedené, které jsou zvýhodněny co do možnosti podat žalobu na základě různých hraničních určovatelů. To potvrzuje bod 18 odůvodnění nařízení. Struktura ustanovení oddílu 3 ukazuje, že tato ustanovení se vztahují výlučně na tuto kategorii subjektů. Zároveň článek 10 zdá se umožňují, aby tyto osoby využily rovněž příslušnosti podle čl. 7 bodu 5. Ustanovení oddílu 3 nestanoví

¹ – Usnesení Sądu Okręgowego w Szczecinie (krajský soud ve Štětíně) ze dne 16. května 2019, VIII G 70/19 -

http://orzeczenia.ms.gov.pl/content/jurysdykcja/1_55515000004027_VIII_Gz_000052_20_i_9_Uz_2019-05-16_001:

usnesení Sądu Okręgowego w Szczecinie (krajský soud ve Štětíně) ze dne 16. května 2019, VIII G 52/19 -

http://orzeczenia.ms.gov.pl/content/iurvsdykcja/155515000004027_VIII_Gz_000052_2019_Uz_2019-05-16_001:

usnesení Sądu Okręgowego w Toruniu (krajský soud v Toruni) ze dne 13. června 2019, VI Gz 128/19 -

http://orzeczenia.torun.so.gov.pl/content/SN/151025000003027_VI_Gz_000128_2019_Uz_2019-06-13_001:

výlučnou příslušnost. Představují pouze zvláštní režim s ohledem na obecné zásady určení příslušnosti stanovené nařízením ve prospěch slabší strany sporu.

19. V souvislosti s výše uvedenou právní úpravou vyvstává otázka, zda ve věcech pojistných nároků ustanovení oddílu 3 vylučují použití ustanovení oddílu 2. Hovoří pro to jednoznačný obsah článku 10. Pochybnosti posiluje znění první věty článku 12, která stanoví, že „[v]e věcech pojištění odpovědnosti nebo pojištění nemovitostí může být pojistitel kromě toho žalován u soudu místa, v němž nastala škodná událost“. V souvislosti s pojištěním občanskoprávní odpovědnosti se toto ustanovení zdá být nadbytečné vzhledem k obsahu čl. 7 bodu 2, ledaže máme za to, že ustanovení oddílu 3 upravují věci pojištění celkově a vylučují použití článku 7. To zase znamená, že osoby, které nemohou využít možností uvedených v oddíle 3, musí podat žalobu v souladu s čl. 4 odst. 1 k soudu místa bydliště (sídla) žalovaného. Tím by bylo vyloučeno založení příslušnosti podle čl. 7 bodu 2 a čl. 7 bodu 5.
20. Výše uvedená úprava určení příslušnosti v oddíle 3 je úplná, pokud jde o věci pojištění, ale pouze ve vztahu ke kategorii zvýhodněných subjektů. Vyvstává tedy otázka určení příslušnosti, pokud jde sice stále o věc pojištění (věcný nárok vycházející z právní úpravy pojištění), ale žalobcem není subjekt považovaný za slabší stranu právního vztahu.
21. Vzhledem k tomu, že žalobcem je podnikatel, který nabyl od poškozené pohledávku vůči pojistiteli v rámci pojištění občanskoprávní odpovědnosti osoby odpovědné za škodu, je podle názoru soudu třeba použít pravidla pro určení příslušnosti stanovená v oddíle 2 nařízení. Nadpis oddílu 2 hovoří o „zvláštní příslušnosti“, chápané jako výčet právních událostí, se kterými je spojena příslušnost soudu, nepoužijí-li se oddíly 3 až 7. V tom spočívá zvláštnost příslušnosti, která podléhá zásadám stanoveným v oddílech 3 až 7, ale s ohledem na znění čl. 5 odst. 1 má přednost před obecnou příslušností podle čl. 4 odst. 1.
22. Článek 7 bod 5 jasně stanoví, že osoba, která má bydliště v některém členském státě, může být v jiném členském státě žalována, jedná-li se o spor vyplývající z provozování pobočky, zastoupení nebo jiné provozovny, u soudu místa, kde se tyto složky nacházejí.
23. Je třeba rovněž zohlednit, že Gefion Insurance A/S provozuje činnost na území Polska a je zapsána do rejstříku KNF jako pojišťovna členského státu EU oznámená v Polsku. Dohled nad ní nevykonává ve skutečnosti KNF, ale jeho protějšek v Dánsku (Finanstilsynet). To by mohlo znamenat, a tento soud se k tomuto výkladu přiklání, že v Polsku vykonává činnost prostřednictvím „jiné provozovny“ ve smyslu čl. 7 bodu 5 nařízení, a to tím spíše, že zájmy žalované v Polsku zastupuje společnost Crawford Polska sp. z o.o., která provádí likvidaci škody.
24. Soud poukazuje na to, že forma působení na trhu jiného členského státu zvolená žalovanou, a to prostřednictvím dvou různých společností, které nepředstavují

provozovny ve smyslu zákona o obchodních společnostech, může vyvolávat obtíže při určení subjektu odpovědného za likvidaci pojistné události a vedení soudního řízení proti pojišťovně². To ostatně způsobilo podání řady stížností ke KNF, které vedly ke kontrole provedené ze strany Finanstillnet, jež ukázala četné nesrovnalosti³.

25. Při výkladu pojmů „pobočka“, „zastoupení“ a „jiná provozovna“ SDEU identifikoval dvě kritéria určující, zda má žaloba související s činností takové provozovny vztah k členskému státu. Zaprvé, tyto pojmy předpokládají existenci centra činnosti, které dlouhodobě vystupuje navenek jako detašované pracoviště mateřského podniku. Toto centrum musí mít vedení a musí být materiálně vybaveno tak, že může vést jednání s třetími osobami, které se tak nemusejí obracet přímo na mateřský podnik (rozsudek ze dne 18. března 1981, Blanckaert & Willems PVBA, 139/80, Recueil, s. I-819, bod 11). Zadruhé, spor se musí týkat buď úkonů souvisejících s provozováním těchto entit, nebo závazků, které na sebe vzaly jménem mateřského podniku, pokud mají být splněny ve státě, v němž se tyto entity nacházejí (rozsudek ze dne 22. listopadu 1978, Somafer, 33/78, Recueil, s. 2183, bod 13).
26. Podle předkládajícího soudu takové podmínky splňuje společnost, kterou žalovaná pověřila likvidací pojistných událostí. Jedná se o samostatný právní subjekt (právní osobu), která je plně oprávněná vykonávat činnost s právními účinky pro pojišťovnu.
27. Bylo by rovněž neslučitelné s cíli nařízení, aby zahraniční subjekt vykonávající hospodářskou činnost (zde konkrétně pojišťovací činnost) na území některého státu Unie nemohl být žalován před soudem tohoto státu. Jak je uvedeno v bodě 76 odůvodnění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/138/ES ze dne 25. listopadu 2009 o přístupu k pojišťovací a zajišťovací činnosti a jejím výkonu (Solventnost II), „[v]zhledem k rostoucí mobilitě občanů Unie se čím dál častěji nabízí pojištění odpovědnosti z provozu motorových vozidel přeshraničně. S cílem zajistit další řádné fungování systému zelených karet a dohod mezi národními kanceláři pojišťovatelů motorových vozidel je vhodné, aby členské státy mohly na pojišťovnách poskytujících na jejich území v rámci svých služeb pojištění odpovědnosti z provozu motorových vozidel požadovat, aby se zapojily do činnosti národní kanceláře, jakož i garančního fondu zřízeného v uvedeném členském státě, a podílely se na jejich financování. Členský stát, ve kterém jsou

²– Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Sądem Okręgowym w Poznaniu (krajský soud v Poznani, Polsko) dne 15. ledna 2019 — *Corporis Sp. z o.o. (Se sídlem v Bielsku Białej) v. Gefion Insurance A/S (se sídlem v Kodani)* - věc C-25/19 (2019/C 164/12); Musí být čl. 152 odst. 1 a 2 ve spojení s článkem 151 směrnice 2009/138/ES a s bodem 8 odůvodnění nařízení č. 1393/2007 vykládán v tom smyslu, že zastupování neživotní pojišťovny ustanoveným zástupcem zahrnuje převzetí návrhu na zahájení soudního řízení ve věci pojistného plnění po dopravní nehodě?

³– <https://www.finanstilsynet.dk/TilsvniWurderinger-af-finansielle-virksomheder/2019/Gefion110719/Engelsk-version>

poskytovány služby, by měl na pojišťovnách poskytujících pojištění odpovědnosti z provozu motorových vozidel požadovat, aby na jeho území jmenovaly zástupce, který by shromažďoval všechny nutné informace o škodných případech a zastupoval dotyčnou pojišťovnu“.

28. Článek 145 odst. 1 druhý pododstavec této směrnice nicméně stanoví, že „[k]aždá trvalá přítomnost pojišťovny na území členského státu se pokládá za pobočku, a to i v případě, kdy tato přítomnost nemá formu pobočky, ale je pouze kanceláří vedenou vlastními zaměstnanci pojišťovny nebo osobou, která je sice nezávislá, avšak má trvalé zmocnění jednat za pojišťovnu podobným způsobem, jako by jednalo její zastoupení“. Výše uvedené hovoří pro to, považovat společnost Crawford Polska sp. z o.o. za jinou provozovnu žalované ve smyslu čl. 7 bodu 5 nařízení.
29. Navzdory výše uvedeným pochybnostem se předkládající soud kloní k tomu, odpovědět na všechny položené otázky kladně.

[OMISSIS] [jméno soudce]